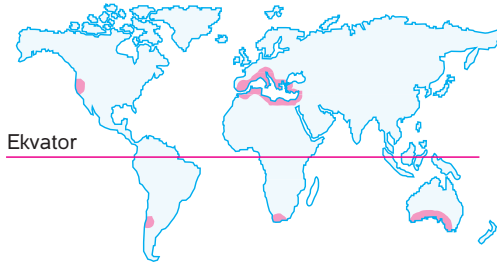

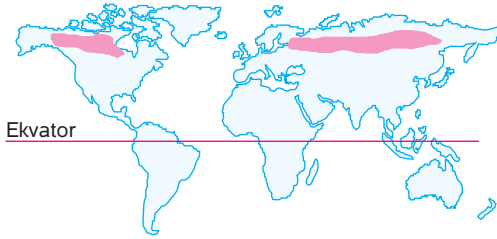

e.

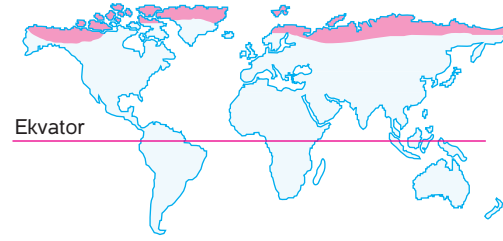
1. **Çalılık** biyomudur.
2. Yazlar **sıcak** ve **kurak** kışlar **ılık** ve **yağışlı** dır.
3. **Akdeniz** iklimine sahip alanların biyomudur.
4. Yaz **kuraklığına** dayanıklı yıl boyu yeşil kalan **makiler** bitki örtüsünü oluşturur.

f.

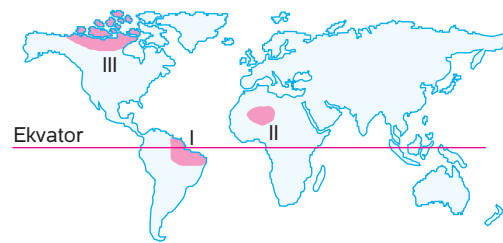
1. **İğne yapraklı orman** biyomudur.
2. **Kutuplara** yakın yerlerde veya orta kuşakta **yükseltinin** fazla olduğu yerlerde görülür.
3. **Yıllık** sıcaklık farkı çok fazladır.
4. Bitki örtüsü **tayga** adı verilen **iğne yapraklı** ağaçlardan oluşur.

g.

1. **Tundra** biyomudur.
2. Toprak yılın on ayı donmuş haldedir ve yazın sıcaklığın artışıyla **bataklık** hale gelir.
3. Canlı çeşidi **azdır**.

h.

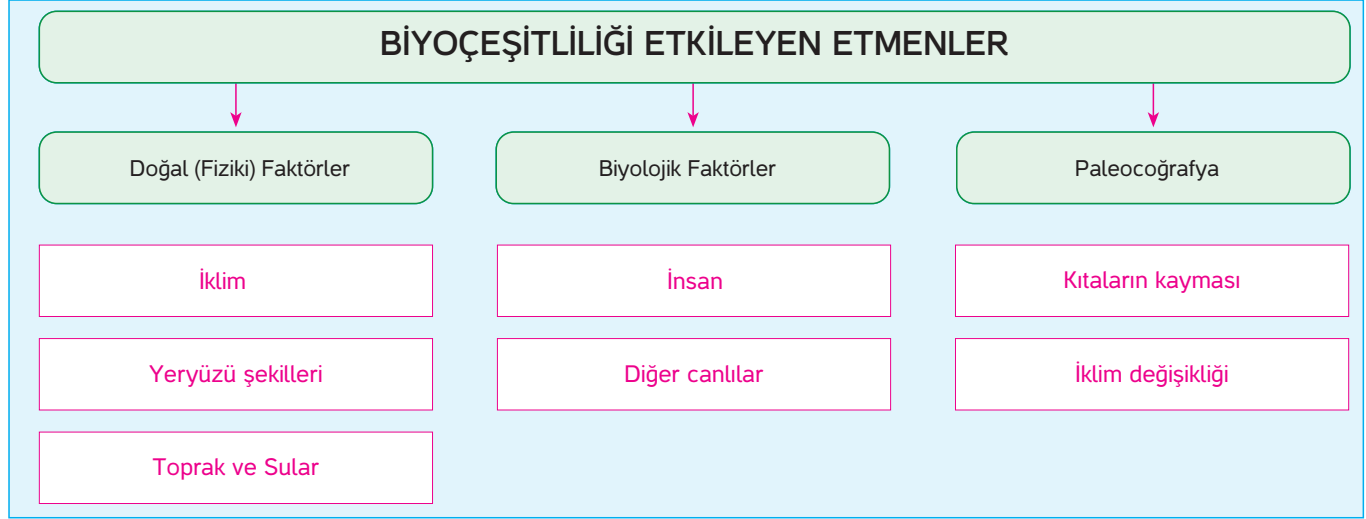

1. I nolu yerde **sıcaklık** ve **yağış** fazla olduğu için canlı çeşidi **fazla** dır.
2. II nolu yerde **kuraklık** canlı çeşidinin **az** olmasına neden olmuştur.
3. III nolu yerde **sıcaklık** azlığı canlı çeşidini **azaltmış** tır

CEVAP ANAHTARLARI

2. Aşağıda verilenleri uygun şekilde kavram haritasındaki boşluklara yazınız.

- Kıtaların kayması
- İklim
- İnsan
- İklim değişiklikleri
- Diğer canlılar
- Yer şekilleri
- Toprak

3. Aşağıda verilen terimlerin açıklamasını kısaca yapınız.

Biyom: Benzer bitki ve hayvan topluluklarını barındıran alanlara denir.

Ekosistem: Canlı ve cansız varlıkların etkileşim halinde olduğu sistemdir.

Biyosfer: Canlı küredir.

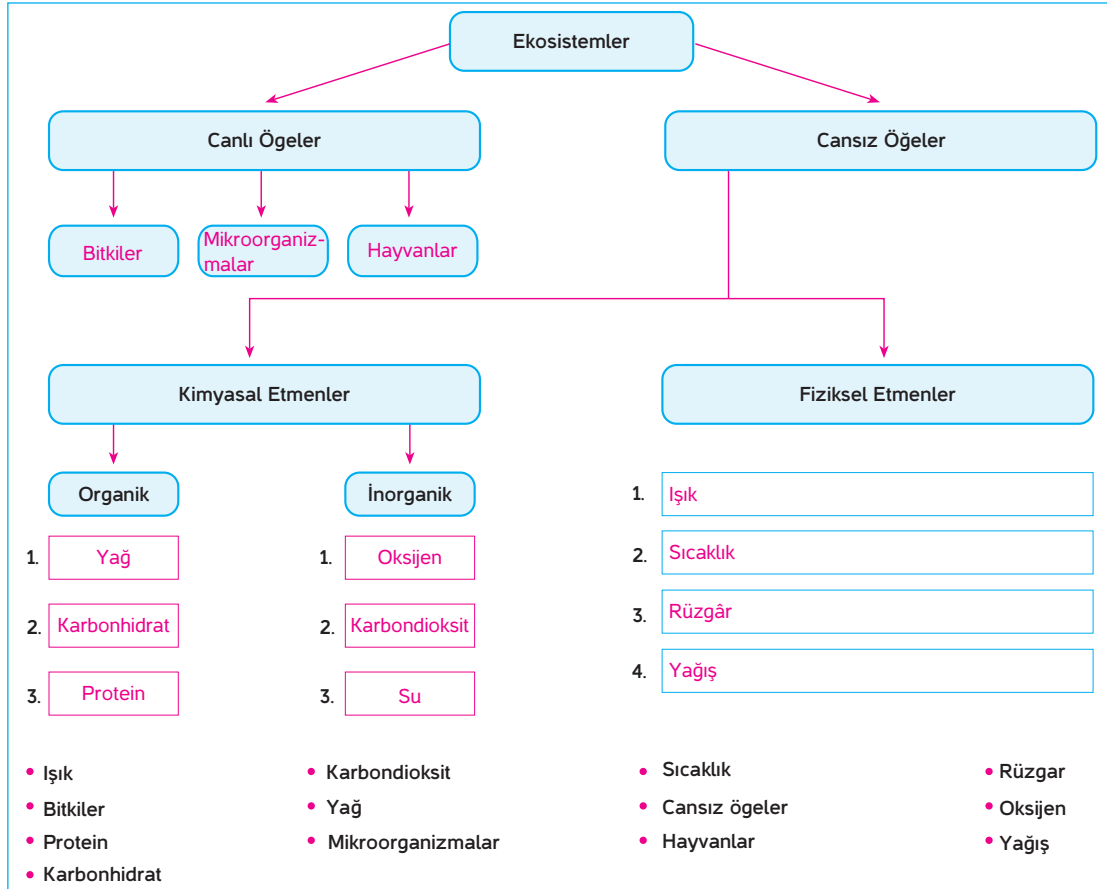
Biy çeşitlilik: Doğadaki canlı çeşitliliğidir.

Habitat: Canlıların yaşam alanıdır.

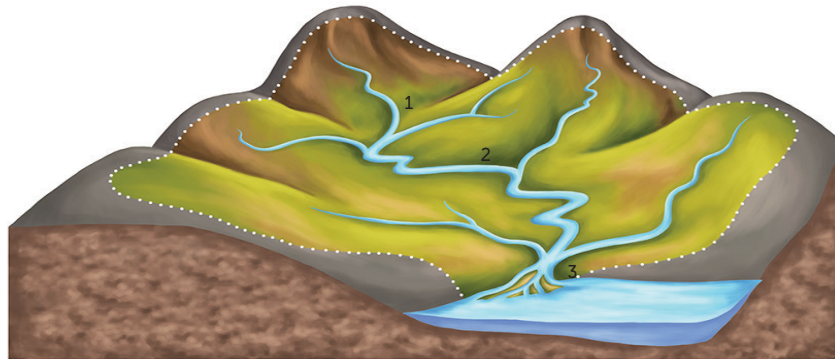
FAZ 02

ETKİNLİK

1. Ekosistem ile ilgili aşağıda verilen kavramları uygun olan boşluklara yazınız.

2. Aşağıda verilen akarsu havzasında biyoçeşitliliğin en fazla ve en az olduğu numaralı yerler nerelerdir. Nedenleriyle birlikte yazınız.

En az biyoçeşitlilik 1 numaralı yerdedir. Çünkü bu kesimde suyun akış hızı ve eğim fazla, su soğuk ve besin maddesi azdır. En çok biyoçeşitlilik ise 3 numaralı yerdedir. Çünkü burada eğim ve akış hızı az, plankton ve besin maddesi fazla, tatlı ve tuzlu su karışmakta biyoçeşitlilik en fazla olmaktadır.

FAZ 03

ETKİNLİK

1. Verilen tabloyu nüfus artış hızının azalmasının sonuçlarını göre (x) işaretleyiniz.

Nüfus Artış Hızının Azalmasının Sonuçları	Olumlu	Olumsuz
İş gücü yetersizliği ortaya çıkar.		X
Genç nüfus oranı azalır.		X
Emekli sayısı artar.		X
Yaşam standartı yükselir.	X	
Nüfusun dinamizmi kaybolur.		X
Eğitim ve sağlık hizmetlerinin kalitesi artar.	X	
Demografik yatırımlar azalır.	X	
Kişi başına düşen milli gelir	X	

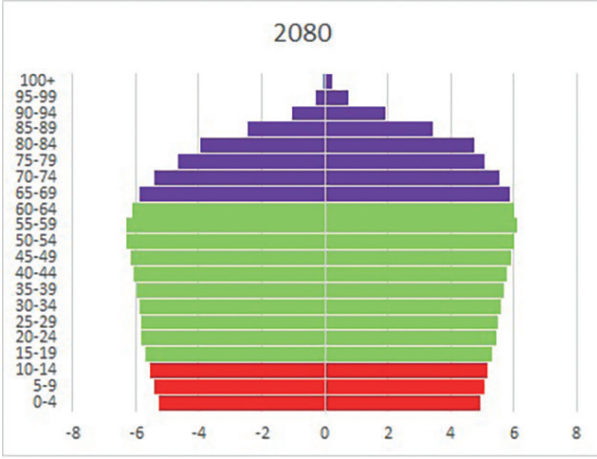
2. 10. Beş Yıllık Kalkınma Planı'nda nüfusun niteliklerinin iyileştirilmesi amacıyla hangi çalışmaların yapılması kararlaştırılmıştır, yazınız.

Bu dönemde eğitim seviyesinin ve kültür seviyesinin artırılması, sağlık hizmetlerinin geliştirilmesi, hayat standart ve kişi başına düşen milli gelirin artırılması gibi hedefler belirlenmiştir.

3. Verilen tabloyu nüfus artış hızının artmasının sonuçlarına göre (x) işaretleyiniz.

Nüfus Artış Hızının Artmasının Sonuçları	Olumlu	Olumsuz
Üretim artar.	X	
Demografik yatırımlar artar.		X
İş gücü artar.	X	
Bağımlı nüfus artar.		X
Genç nüfus oranı artar.	X	
Kişi başına düşen milli gelir azalır.		X
Mal ve hizmetlere talep artar.	X	
Hayat standartı düşer.		X
Yeni iş kolları doğar.	X	
İşsizlik artar.		X
Kalkınma hızı azalır.		X
Ticaret artar.	X	
Doğal kaynakların tüketimi artar.		X
Büyük bir ordu kurulabilir.	X	
Tasarruflar azalır.		X
Alt yapı hizmetleri yetersiz kalır.		X
Eğitim hizmetleri aksar.		X

4.

Türkiye'nin 2080 yılı tahmini nüfus piramidine göre, nüfusun geldiği durumu ve planlamalarda nelere dikkat edilmesi gerektiğini yorumlayınız.

Gelecekte Türkiye nüfusunun yaşlanacağı, genç nüfus oranının azalacağı öngörülmektedir. Buna göre de yaşlı nüfusa ait planlamalar yapılmalı, genç nüfusu artıracı çalışmalar yapılmalıdır.

FAZ 04

ETKİNLİK

1. Tabloda verilen şehirlerin bulunduğu ülkeleri yazıp fonksiyonel özelliklerini işaretleyiniz.

Şehir	Ülke	Dini	Liman	Sanayi	Maden	Eğitim	Ticari	İdari
Paris	Fransa							✓
Tokyo	Japonya		✓					✓
Marsilya	Fransa		✓					
Mekke	Suudi Arabistan	✓						
Roma	İtalya	✓						✓
Oxford	İngiltere					✓		
Singapur	Singapur		✓					
Dubai	Birleşik Arap Emirlikleri				✓			
Şam	Suriye						✓	
Yeni Delhi	Hindistan							✓
Bombay (Mumbai)	Hindistan		✓					
New York	ABD						✓	
Essen	Almanya			✓	✓			
Sydney	Avustralya		✓				✓	
Moskova	Rusya			✓			✓	✓
Hamburg	Almanya		✓					
Londra	İngiltere			✓			✓	✓

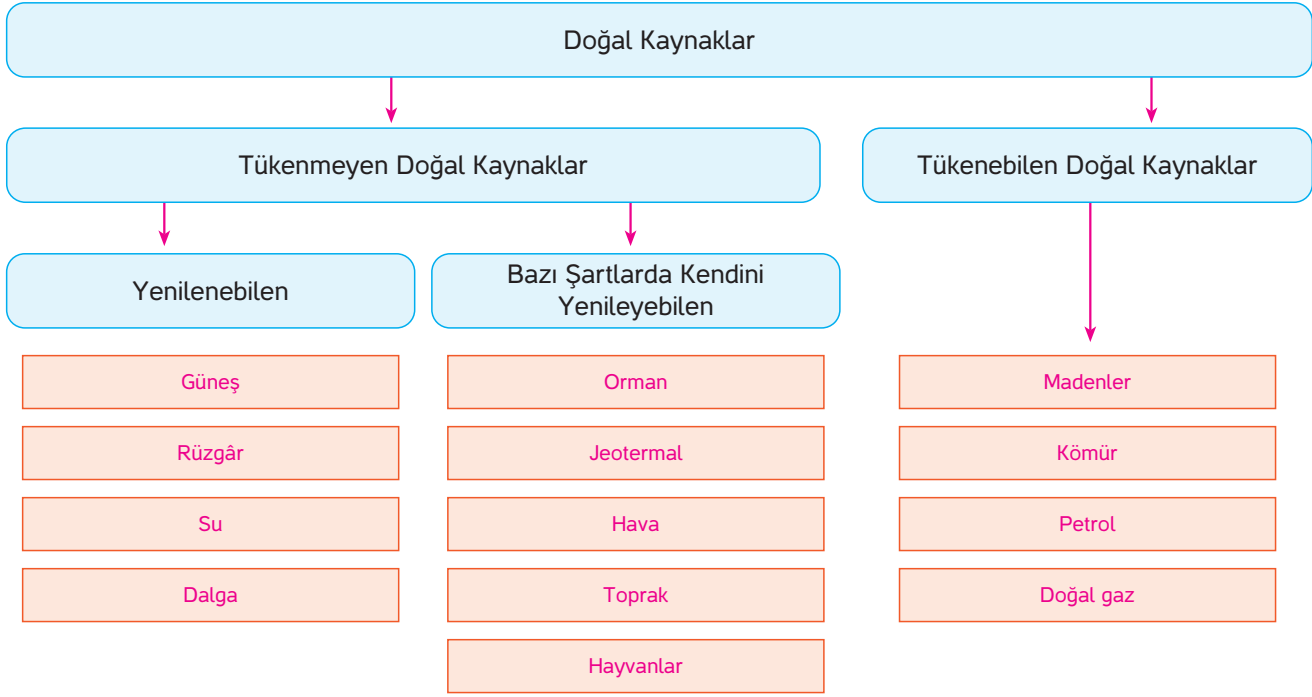

FAZ 05

ETKİNLİK

1. Aşağıdaki tabloda boş kutulara uygun kelimeleri yazınız.

2. Aşağıda verilenleri uygun şekilde yanındaki kutucuğa yazınız.

● Rüzgâr	● Doğal gaz	● Jeotermal	● Su
● Dalga	● Orman	● Güneş	● Petrol
● Hava	● Toprak	● Kömür	● Uranyum

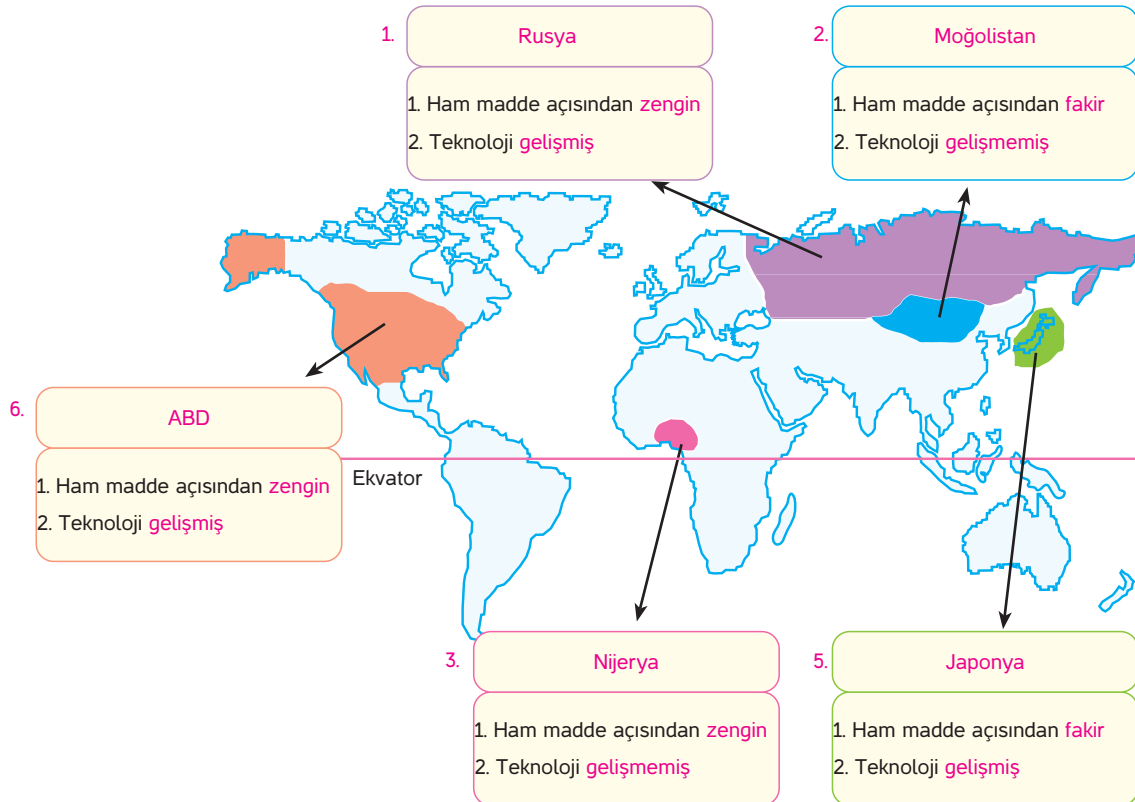
1. Kömür	7. Dalga
2. Hava	8. Doğal gaz
3. Su	9. Orman
4. Petrol	10. Rüzgâr
5. Uranyum	11. Güneş
6. Jeotermal	12. Toprak

CEVAP ANAHTARLARI

3. Aşağıda verilen özellikleri ilgili olduğu ekonomik faaliyetler ile eşleştiriniz.

Özellik	Üretim	Dağıtım	Tüketim
İpek böceğinden ipek kozası elde edilmesi	✓		
Rafineriden çıkan petrolün ülkenin farklı yerlerine gönderilmesi		✓	
Batman'dan petrol çıkarılması	✓		
Isınmada doğal gazın kullanılması			✓
Benzin istasyonlarının kurulması		✓	
Kahvaltıda süt içilmesi			✓
Mandıralarda hayvan beslenmesi	✓		
Şehirlere büyük alışveriş merkezleri kurulması			✓
Evde ütü yaparken elektrik kullanılması			✓
Boru hatlarıyla doğal gazın Rusya'dan Türkiye'ye getirilmesi		✓	

4. Ülkelerin isimlerini ve özelliklerini yazınız.

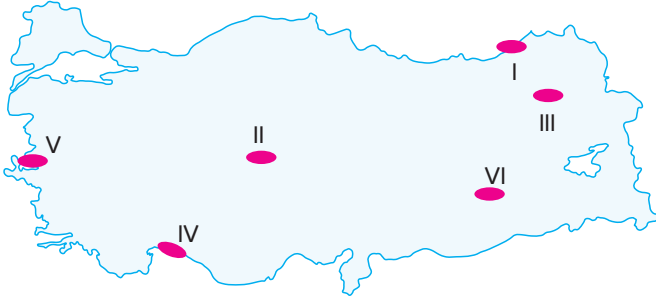

FAZ 06

ETKİNLİK

1. Aşağıdaki Türkiye haritasında taralı alanlar ile bu alanlardaki arazinin hangi amaçlarla kullanılabileceği ile ilgili bilgiler verilmiştir.

Buna göre verilen arazi kullanım özellikleri ile ilgili haritada numaralı yerleri eşleştiriniz.

Kış turizmi	III
Hidroelektrik enerji üretimi	VI
Yaylacılık	I
Tahıl tarımı ve küçükbaş hayvancılık	II
Endüstri bitkileri tarımı, deniz turizmi, sanayi ve ticaret	V
Deniz turizmi	IV

2. Türkiye’de ekonomiyi etkileyen doğal kaynakları madde halinde yazınız.

Su
Toprak
Orman
Maden

3. Türkiye denizlerinden tarımda sulama ve içme suyu sağlama amaçlı faydalanılır mı? Nedenlerini yazınız.

Faydalanılamaz. Çünkü denizler tuzlu sulardır ve tuzlu sular sulama ve içme suyu sağlamak için arıtılmadan kullanılmaz.

4. Türkiye ekonomisine katkı sağlayan aşağıdaki etkinliklerin hangi doğal kaynaklarla ilgili olduğunu karşısına yazınız.

Mobilya sanayi

Orman

Tuz üretimi

Maden

Hayvancılık

Toprak

Baraj

Su

Mermer çıkarımı

Maden

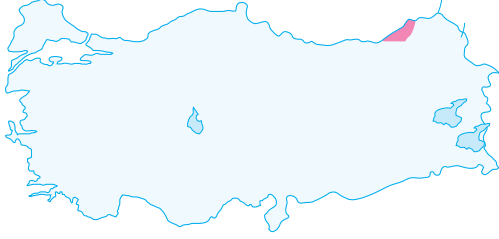
5. Ülkemizin madenleri ham olarak ihraç etmesi ekonomik anlamda nasıl etkili olur. Açıklayınız.

Ham maden veya ürün ihracatı ekonomik olarak olumsuz etkili olur. Çünkü ham maden, işlenmemiş maden demektir ve ucuza satılır. Ayrıca ham madde satmak işleyecek sanayinin olmadığını gösterir.

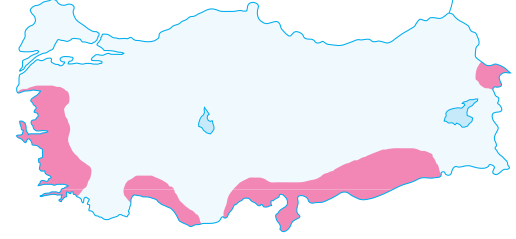
FAZ 07

ETKİNLİK

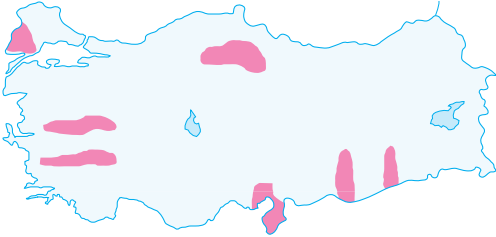
1. Aşağıdaki üretim alanları işaretlenen tarım ürünlerinin hangileri olduğunu altına yazınız.
(Pamuk, çay, pirinç, tütün, buğday, mısır)

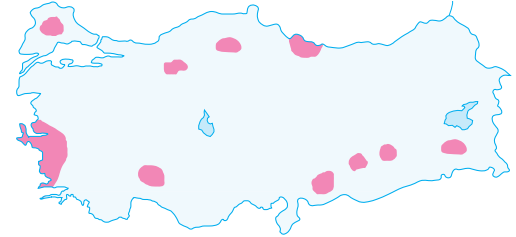
Çay

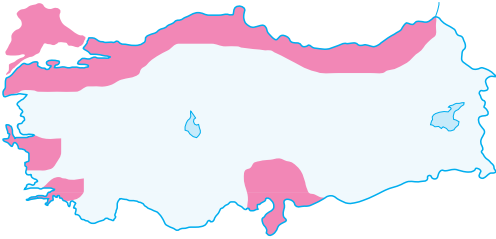
Pamuk

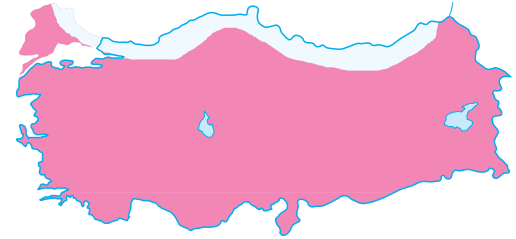
Pirinç

Tütün

Mısır

Buğday

2. Aşağıdaki tabloda tarım yöntemleri ve bu tarım yöntemlerinin özellikleri verilmiştir. Verilen özelliğin hangi tarım yöntemine ait olduğunu karşısına işaretleyiniz.

Özellik	İntansif Tarım	Ekstansif Tarım	Nadas Tarımı	Nöbetleşe Tarım
Türkiye'de iç bölgelerde uygulanan toprakların bir yıl ekilip bir yıl boş bırakıldığı tarım yöntemidir.			✓	
Geniş tarım alanlarında, verim artıcı yöntemlerin pek uygulanmadığı tarım yöntemidir.		✓		
Tarımda yüksek verim alınmasını amaçlayan yöntemdir.	✓			
Ürünlerin her yıl farklı olarak ekildiği, toprağın boş bırakılmadığı tarım yöntemidir.				✓
ABD, Hollanda, Japonya gibi gelişmiş ülkelerde uygulanan tarım yöntemidir.	✓			

3. C

4. C

5. B

FAZ 08

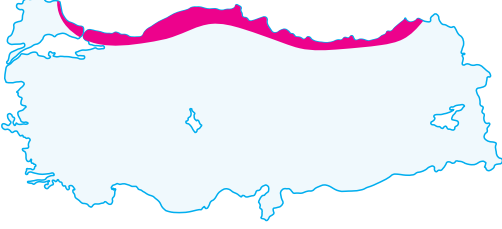
ETKİNLİK

1. Aşağıdaki tarım ürünlerini en çok yetiştirildiği bölge ile eşleştiriniz.

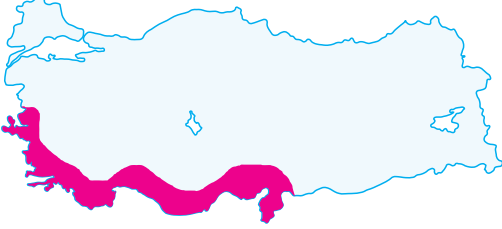
Ürün	Marmara	Akdeniz	Karadeniz	Ege	G.Doğu Anadolu	D. Anadolu	İç Anadolu
Tütün				✓			
Ayçiçeği	✓						
Pamuk					✓		
Kayısı						✓	
Turunçgiller		✓					
Üzüm				✓			
Şeker pancarı							✓
Çay			✓				
Buğday							✓
Mısır		✓					
Findık			✓				
İncir				✓			
Haşhaş				✓			
Keten - Kenevir			✓				
Pirinç	✓						
Kırmızı mercimek					✓		
Zeytin				✓			
Antep fıstığı					✓		
Patates							✓
Muz		✓					
Soya fasülyesi		✓					
Nohut							✓
Gül		✓					
Yer fıstığı		✓					

2. • Turunçgiller
• İncir
• Muz
• Fındık

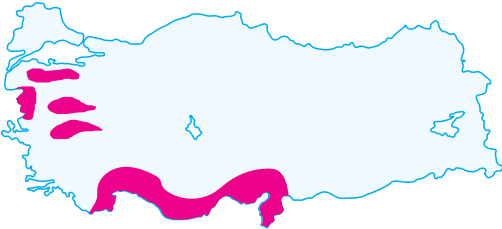
Yukarıdaki tarım ürünlerinin yetiştirme alanlarını düşünerek, aşağıdaki haritaları eşleştiriniz.

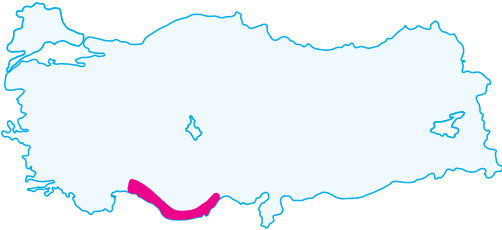
Fındık

Turunçgiller

İncir

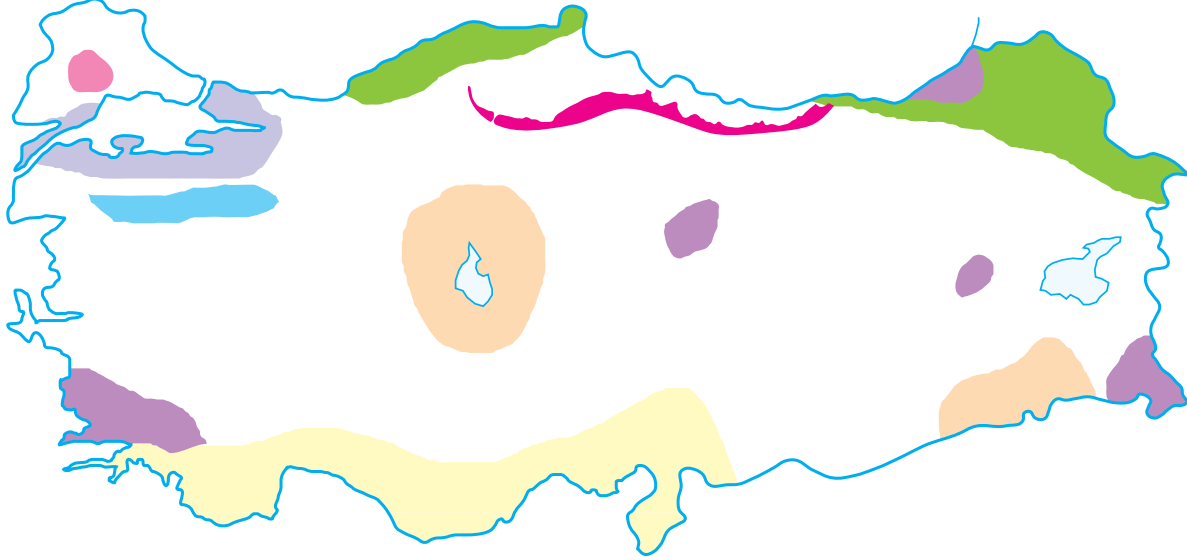
Muz

FAZ 09

ETKİNLİK

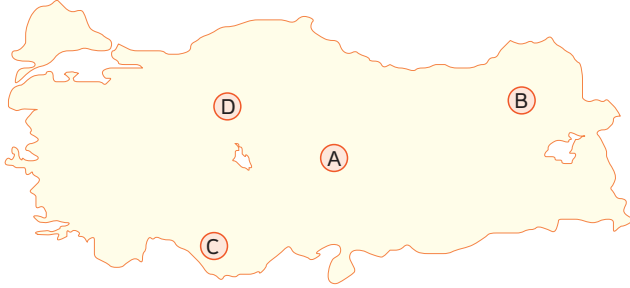
1. Türkiye’de hayvancılığın dağılışını gösteren haritada boşluklara uygun olan hayvanları yazınız.

 Mera hayvancılığı	 Ahırılık
 Kümes hayvancılığı	 Küçükbaş hayvancılık
 Tiftik (Ankara) Keçisi	 Büyükbaş hayvancılık
 İpek böcekçiliği	 Kıl Keçisi

1. Değişik iklim özellikleri ve bitki örtüsü hayvancılığın gelişmesini sağlamıştır.
2. Ormanlara zarar vermesi kıl keçisinin sayılarının azaltılmasına neden olmaktadır.
3. Ahır ve kümes hayvancılığı tüketimin fazla olduğu büyük şehirlere yakın yerlerde yoğunlaşmıştır.
4. İpek böcekçiliğinin son dönemde önemini yitirmesinde suni ipeğin ucuz olması etkili olmaktadır.
5. Küçükbaş hayvancılığın yaygın olmasında karasal iklim ve bozkır bitki örtüsü etkili olmuştur.
6. Kümes ve ahır hayvancılığı kapalı ortamda yapıldığı için iklim şartlarından etkilenmezler.
7. Ahır hayvancılığında süt üretiminde dalgalanma az, doğal şartlara bağımlılıkta azdır.
8. Balıkçılık en fazla Karadeniz’de gelişmiştir.
9. Balıkların göç yolunda olduğu için boğazlarda balıkçılık gelişmiştir.
10. Hayvan türleri içinde koyunun beslenme alanı en fazladır.
11. Hayvancılığı geliştirmek için en önemli faktör hayvan soylarının ıslah edilmesidir.

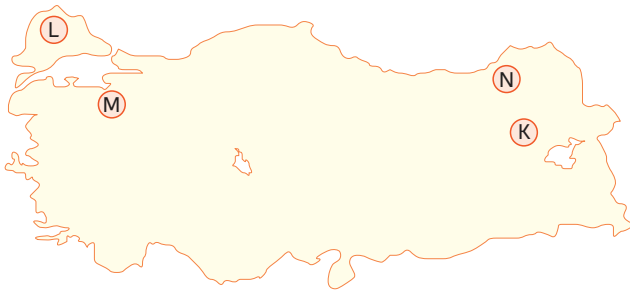
2. Aşağıdaki Türkiye haritasında harfler ile gösterilen yerlerde yetiştirilen hayvan türlerinden hangisi daha yaygın yapılır, yazınız.

Sığır	Koyun	Kıl keçisi	Tiftik keçisi
-------	-------	------------	---------------

A → Koyun
 B → Sığır
 C → Kıl keçisi
 D → Tiftik (Ankara) keçisi

3. Mera hayvancılığı ile besicilik ve ahır hayvancılığının ülkemizde dağılışı düşünüldüğünde Türkiye haritasında numaralandırılan alanlarda hangi hayvancılığın daha yaygın olduğu söylenebilir, neden?

K → Mera hayvancılığı   M → Besicilik
 L → Besicilik   N → Mera hayvancılığı

4. Arif Dayı, hayvancılıkla geçimini sağlamak ve hayvanlardan elde ettiği süt ve süt ürünlerini satmaktadır. Ancak Arif Dayı'nın en büyük sıkıntısı süt üretiminin yıl içinde mevsimlere göre çok değişmesidir. Hayvanların kışın süt üretimi azalırken ilkbahar mevsiminde Arif Dayı'nın hayvanlarının süt üretimi artmaktadır.

- a. Buna göre Arif Dayı'nın yaptığı hayvancılık için ne söylenebilir?

Mera hayvancılığı yapmaktadır. Hayvanlardan aldığı süt üretimi doğal şartlara (iklim ve bitki örtüsü) bağlıdır. Yağışın ve otlakların arttığı dönemlerde hayvanlardan aldığı et ve süt verimi de artmaktadır.

- b. Sizce Arif Dayı'nın süt üretiminde dalgalanmayı önlemesi için neler yapması gerekir,yazınız.

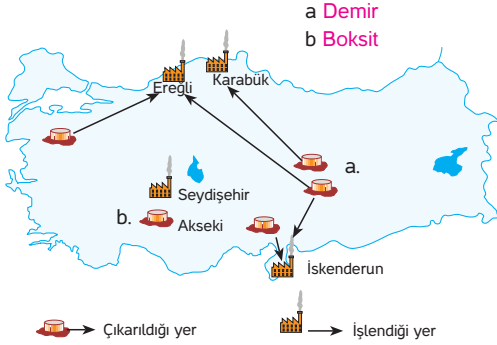
Besicilik ve ağır hayvancılığı yapmalı, daha kaliteli hayvan soylarını kullanarak daha çok yem tüketimi sağlamalıdır.

FAZ 10

ETKİNLİK

1. Aşağıdaki çıkarıldığı ve işlendiği yerler verilen madenlerin isimlerini yazınız.

X.

Y.

Z.

2. Aşağıda bazı önemli çıkartım alanları verilen madenlerin isimlerini yazınız.

(Fosfat, Kurşun-Çinko, Kükürt, Mermer, Tuz, Lületaşı, Oltu taşı)

• Marmara Adası	• Mazıdağı (Mardin)	• Tuz Gölü	• Oltu (Erzurum)	• Keçiöbortu (Isparta)
• Afyonkarahisar	• Bingöl	• İzmir		• Milas (Muğla)
• Kütahya	• Bitlis	• Çankırı		
• Bilecik				
↓	↓	↓	↓	↓
Mermer	Fosfat	Tuz	Oltu taşı	Kükürt

3. Karabük ve Ereğli demir çelik fabrikalarının çevresinde demir çıkarılmamasına rağmen buralarda demir çelik fabrikasının varlığı neyle açıklanabilir yazınız.

Enerji kaynağı olan taş kömürünün varlığı ile açıklanabilir. Çünkü demir çelik fabrikalarının ham maddesi demir, enerji kaynağı kömürdür ve bu fabrikalar enerji kaynağı olan taş kömürüne yakın yerlerde kurulur.

4. Ülkemizin madenleri ham olarak satması ekonomik olarak kazançlı mıdır, kısaca açıklayınız.

Ham olarak satılan hiçbir şey çok kazanç sağlayamaz. Çünkü ham, işlenmemiş demektir ve işlenmeden satılan ürünlerden çok gelir elde edilmez. Ayrıca ürünlerin ham satılıyor olması sanayinin de gelişmediğini gösterir, demek ki sanayi yok ve ham olarak ucuza satılıyor.

TEST

1-C

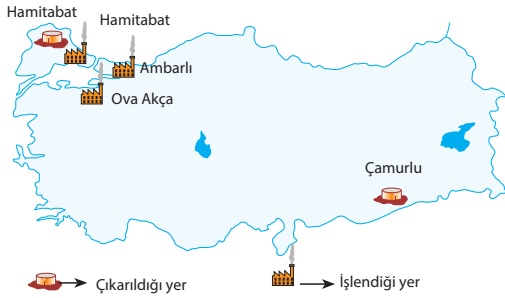
FAZ 11

ETKİNLİK

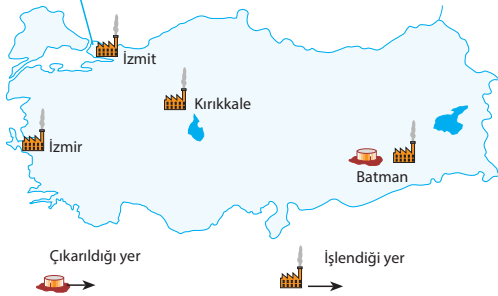
1. Aşağıda çıkarıldığı ve işlendiği yerler verilen enerji kaynaklarının isimlerini yazınız.

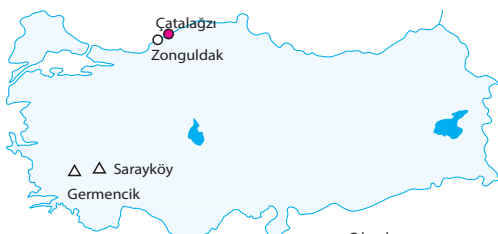
a) Linyit

b) Doğal gaz

c) Petrol

d) Δ → Jeotermal
○ → Taş kömürü

2. Türkiye'de en yaygın bulunan enerji kaynağı linyitin ülkemiz ihracatında önemi yoktur. Bu durumun nedenleri neler olabilir, açıklayınız.

Linyit, 3. jeolojik zamanda oluşan kalitesi düşük kömür türüdür. Ülkemizde en yaygın bulunan enerji kaynağı olmasına rağmen kalitesi düşük olduğu için ve çevreyi çok fazla kirlettiği için ihracatta önemi yoktur.

3. Türkiye'de enerji kaynaklarının potansiyelleri düşünüldüğünde enerji ihtiyacımız için hangi enerji kaynaklarına yatırım yapmak daha doğru olacaktır?

Yenilenebilir enerji kaynakları ve alternatif enerji kaynaklarına yatırım yapılmalıdır. Hidroelektrik, jeotermal, rüzgâr, güneş veya nükleer enerji olabilir.

4. Termik santrallerden elektrik üretiminin fazla olduğu bölgelerden birisinin Ege Bölgesi olmasının nedeni ne olabilir, açıklayınız.

Linyit yatakları bakımından zengin olmasındandır.

5. Türkiye'de linyit yataklarının taş kömürü yataklarından fazla olması, ülkemizin jeolojik geçmişi ile ilgili bize neyi kanıtlar?

Genç jeolojik zamanda oluştuğumuzu ve ülkemizin geçmişte orman bakımından zengin olduğunu kanıtlar.

6. Aşağıda verilen enerji kaynaklarını, yenilenebilir enerji veya yenilenemeyen enerji olarak karşısına yazınız.

Rüzgâr enerjisi → Yenilenebilir

Nükleer enerji → Yenilenemez

Hidroelektrik enerji → Yenilenebilir

Biyokütle enerjisi → Yenilenebilir

Güneş enerjisi → Yenilenebilir

7. Ülkemizde uranyum ve toryum yatakları bulunmasına rağmen, bu iki maden neden enerji üretiminde kullanılmamaktadır nedenini yazınız.

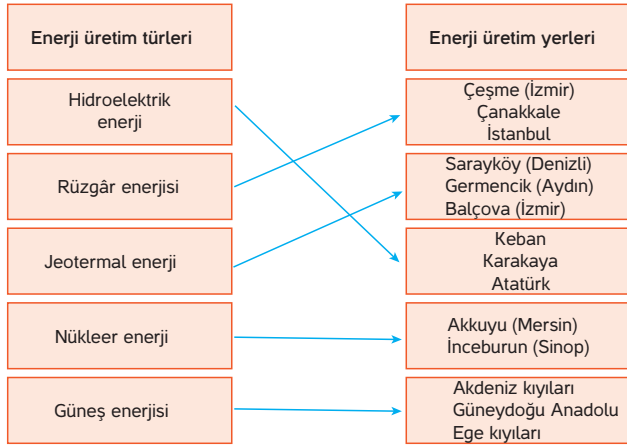
Uranyum ve toryum nükleer santrallerde enerji üretiminde kullanılabilen nükleer yakıtlardır. Ülkemizde şu anda nükleer santral olmadığı için bu madenler enerji üretiminde kullanılmamaktadır.

CEVAP ANAHTARLARI

8. Türkiye’de hangi enerji kaynaklarında enerji potansiyelinin fazla olması jeolojik yapı ile ilgilidir, yazınız.

Linyit 3. jeolojik zaman ve Jeotermal genç oluşumlu ülke olduğumuz için fay (kırık) hatlarının fazlalığı

9. Aşağıda Türkiye’de enerji üretim türleri ile yanda verilen enerji üretim yerlerini eşleştiriniz.

10. Ülkemizde rüzgâr enerji potansiyeli nerelerde fazladır, neden? Yazınız.

Batı kıyılarda (Ege kıyıları) ve Marmara’da potansiyel fazladır. Ege kıyılarında denize açık konum ve dağların kıyıya dik uzanması nedeniyle özellikle İzmir, Muğla, Çanakkale, İstanbul gibi yerlerde potansiyel fazladır.

FAZ 12

ETKİNLİK

1. Aşağıdaki haritalarda dağılışı gösterilen sanayi kolları ile yukarıdaki sanayileri eşleştirilerek haritanın alt kısmına yazınız.

CEVAP ANAHTARLARI

2. Aşağıda verilen cümleleri doğru (D) ya da Yanlış (Y) olarak işaretleyiniz.

	D/Y
Türkiye'de sanayinin gelişiminde en az sorun ulaşım, enerji ve sermayede yaşanır.	Y
Türkiye'de sanayi tesislerinin yer seçiminde etkili iki faktör ham madde ve ulaşım olmuştur.	D
Ereğli ve Karabük demir - çelik fabrikalarının yakın çevresinde demir çıkarılan alanlar yoğundur.	Y
Türkiye'de sanayinin kurulmasında temel problem sermaye yetersizliğidir.	D
Karedeniz ve Doğu Anadolu bölgeleri ülkemizde sanayinin yoğun olduğu yerlerdir.	Y

3. Ülkemizde ham maddeye yakın kurulan sanayi tesislerine 5 tane örnek veriniz.

Rize'de çay fabrikası, Konya'da şeker fabrikası, Ege'de zeytinyağı fabrikası, Erzurum'da et kombinaları ve Karadeniz'de orman işletme tesisleri.

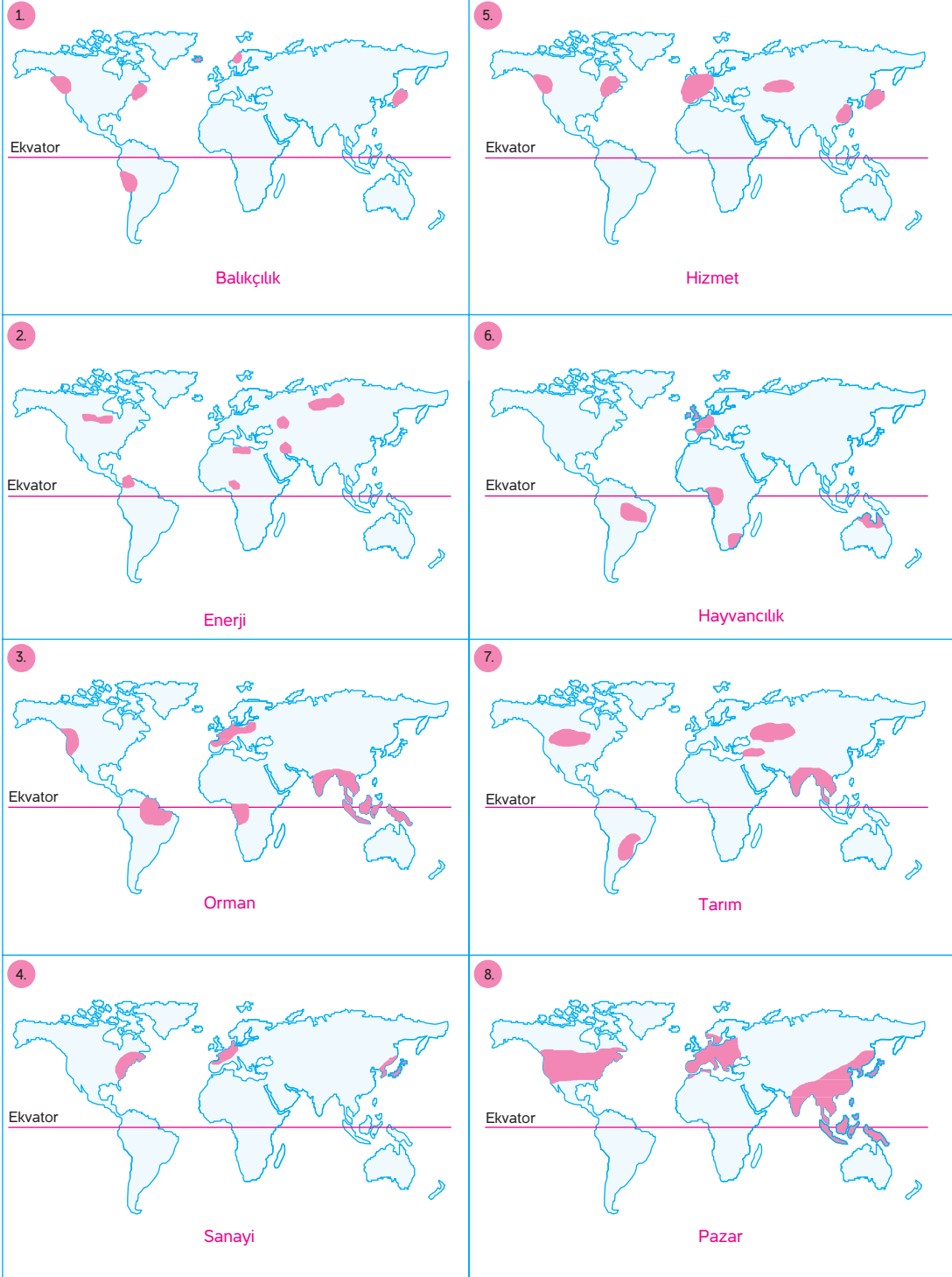
4. Organize Sanayi Bölgelerinin kurulma nedenlerini yazınız.

Sanayiye belli bölgelerde toplayarak kentleşmeyi, çevre kirliliğini en aza indirmek gibi amaçlarla organize sanayi bölgeleri oluşturulmuştur.

FAZ 13

ETKİNLİK

1. Aşağıdaki haritada dağılışı verilen özellikler ile yukarıdakileri eşleştiriniz ve haritanın alt kısmına hangi özelliğin dağılışının gösterildiğini yazınız.

3. Turizmin ekonomik etkilerini maddeler halinde yazınız.

- İstihdamın oluşması
- Dış borç ödemelerine katkı sağlanması
- Alt ve üstyapı hizmetlerinin iyileştirilmesi
- Dış ticaret açığını turizmden kapatılması

4. Dünya'nın ilk ve en eski milli parkı hangisidir?

Yeryüzünde ilk milli park uygulaması ABD'de başlamıştır. 1872 yılında ABD, Yellowstone (Yellovsiton) adıyla genişçe bir alanı, milli park olarak ilan etmiştir.

5. Türkiye'de yer alan milli parklardan 5 tanesini yazınız.

- Yozgat Çamlığı Milli Parkı
- Beyşehir Gölü Milli Parkı
- Göreme Tarihi Milli Parkı
- Malazgirt Meydan Muharebesi Tarihi Milli Parkı
- İstiklal Yolu Tarihi Milli Parkı

6. Türkiye'de ilan edilen ilk ve son milli park hangisidir, yazınız.

Türkiye'de ilk milli park uygulaması 1958'de başlamış ve ilk ilan edilen Yozgat Çamlığı Milli Parkı iken, 2020 de son ilan edilen Cilo ve Sat Dağları Bölgesi Milli Parkı'dır.

FAZ 15

ETKİNLİK

1. Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerleri uygun kelimeler veya kavramlarla tamamlayınız.

- Almanya'nın milli gelirine en büyük katkısı **Hizmet** sektörüdür.
- Almanya'da ikincil ekonomik faaliyetlerde en önemli faaliyet kolu **Otomotiv** sanayisidir.
- Almanya kıyılarında gelgit genliği yüksek olduğu için **delta** oluşumu görülmez.
- Almanya genelinde ılıman okyanusal iklimin egemen olmasında **Bati** rüzgârları ile **Gulf Stream** sıcak su akıntısının etkisi vardır.
- Almanya'da sanayinin temelini **Ruhr** havzasında bulunan zengin **taş kömürü** yatakları oluşturur.
- Sanayi Devrimi'nin ilk yıllarında en çok kullanılan enerji kaynağı **kömür** idi.
- Günümüzde Almanya'da nüfusun en çok çalıştığı sektör **hizmet** sektörüdür.
- Almanya'da Alp Dağları'nın varlığı **kış turizminin** gelişmesini sağlamıştır.

2. Almanya'da sanayinin hangi kolları gelişmiştir yazınız.

Ülkede otomotiv, savunma, kimya ve elektronik sanayi kollarının yanı sıra ticaret, finans, eğitim, sağlık, turizm gibi hizmet sektörleri de gelişmiştir.

3. Almanya'nın komşularını yazınız.

Almanya; kuzeyde Danimarka, batıda Hollanda, Belçika, Lüksemburg ve Fransa, güneyde İsviçre ve Avusturya, doğuda ise Polonya ve Çekya ile komşudur. Ayrıca ülkenin kuzeyinde Kuzey Denizi ve Baltık Denizi yer almaktadır.

4. Almanya'nın nüfus özelliklerini yazınız.

Almanya'da nüfus artış hızı düşük, genç nüfus oranı az, ortalama yaşam süresi uzundur.

5. Almanya'da yetiştirilen tarım ürünlerini yazınız.

Buğday, arpa, mısır ve şeker pancarı yetiştirilmektedir. Kuzeydeki verimsiz alanda ise mısır, çavdar, patates, yulaf ve yem bitkileri tarımı yapılmaktadır.

FAZ 16

ETKİNLİK

1. Ekstansif tarım ne demektir? Bu tarım tekniğinin yaygın olduğu ülkelerde tarımsal üretim verimi nasıldır, açıklayınız.

Ekstansif tarım, tarım alanlarının geniş olduğu ülkelerde tarımda verim artırıcı yöntemlerin çok fazla kullanılmadığı tarım yöntemidir. Bu ülkelerde tarımsal verim fazla değildir.

2. Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerleri uygun kelimelerle tamamlayınız.

- a) Fransa'da tarımda uygulanan **intensif** teknikler sayesinde tarımsal üretim ve verim yüksektir.
b) Somali'de halkın büyük çoğunluğu **tarım** sektöründe çalışır.
c) Fransa'da **okyanusal** iklim görülür.
d) Somali'de tarımda çalışan nüfus oranı Fransa'ya göre daha **fazladır**.
e) Fransa'da nüfus artış hızı, Somali'ye göre daha **azdır**.

3. Somali'de siğir sayısı Fransa'dan fazla olmasına rağmen, hayvancılıktan elde edilen et ve süt veriminin düşük olmasının nedenlerini yazınız.

Hayvancılığın geleneksel (ekstansif) yöntemlerle yapıyor olmasıdır.

4. Fransa'da tarımsal üretimde yıllara göre dalgalanma az olduğu halde, Somali'de tarımsal üretimde yıllara göre belirgin dalgalanma görülmesinin nedenlerini yazınız.

Somali'de tarımsal üretim iklim koşullarına bağlı ekstansif yöntemlerle yapıldığı için yağışın az olduğu yıllarda tarımsal üretim azalmakta, bu durum da üretimde dalgalanmalara neden olmaktadır.

5. Aşağıdaki cümlelerde verilen bilgileri Doğru (D) ve Yanlış (Y) olarak belirtiniz.

- a) Tarımsal gelirin çok olduğu ülkelerde tarımda çalışan insan sayısı fazla olur. (Y)
b) Fransa ve Somali ülkeleri aynı kıtada yer alır. (Y)
c) Somali'de tarımsal verimlilik Fransa'dan daha azdır. (D)
d) Fransa'da savan iklimi görülür. (Y)
e) Somali'de nüfus artış hızı Fransa'dan daha fazladır. (D)

6. Aşağıda verilen kelimelerin: Fransa ve Somali ülkelerinden hangilerine ait olduğunu belirleyerek karşısına ülkenin ismini yazınız.

Ekstansif tarım → Somali

Paris → Fransa

Uzun yaşam → Fransa

Tarımsal üretimde dalgalanmanın fazlalığı → Somali

Sıcaklık ortalamasının düşük olması → Fransa

7. Fransa ile ilgili aşağıda verilen bilgilerden hangisi yanlıştır?

- A) Kuzey kıyılarında yükselti ortalaması azdır.
B) Ortalama yaşam süresi uzundur.
C) Kentsel nüfus oranı fazladır.
D) Nüfusun dağılışında doğal şartların etkisi fazladır.
E) Ilıman okyanusal iklimin etkisindedir.

Cevap D

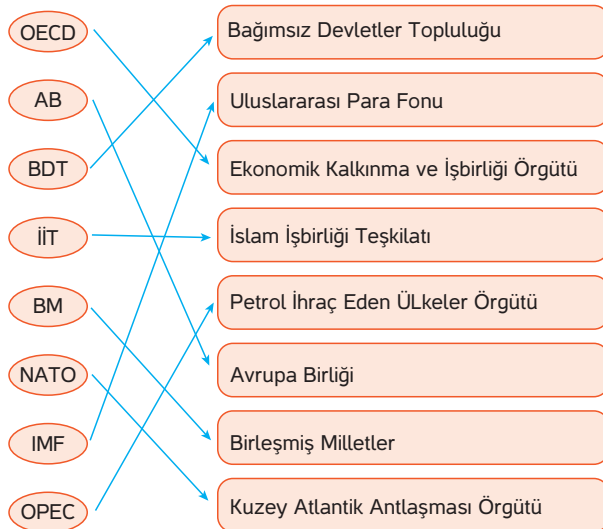
FAZ 17

ETKİNLİK

1. Aşağıda verilen yargıları doğru veya yanlış olarak eşleştiriniz.

	D/Y
Türkiye Avrupa Birliği'ne üye ülkelerden biridir.	Y
KEİ'ye sadece Karadeniz'e sınırı olan ülkeler üyedir.	Y
UNESCO Birleşmiş Milletler bünyesinde faaliyet gösteren bir kuruluştur.	D
Birleşmiş Milletlerde beş daimi üyenin onaylamadığı kararlar yürürlüğe giremez.	D
NATO İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra Doğu Bloku ülkelerinden gelebilecek tehlikelere karşı kurulmuştur.	D
Türkiye'nin NATO üyeliği 1965 yılında gerçekleşmiştir.	Y
OPEC 1960'ta Suudi Arabistan, Irak, Kuveyt, İran ve Venezuela ülkeleri tarafından kurulmuştur.	D
D-8 ülkeleri ABD, Türkiye, Hollanda, Rusya, Yunanistan, Bulgaristan ve Portekiz'dir.	Y
İslam ülkeleri arasında sosyal, bilimsel, ekonomik, kültürel alanlarda iş birliğini sağlayan örgüt İslam İşbirliği Teşkilatı'dır.	D
İngiltere ve İsviçre AB'nin kurucu üyesidir.	Y

2. Aşağıda verilen kısaltmalar ile açılımlarını eşleştiriniz.

3. Aşağıdaki tabloda bir ülkenin üye olduğu örgütler işaretlenmiştir.

Ülke	BM Daimi üyeliği	AB üyeliği
Fransa	✓	✓

Buna göre belirtilen ülke hangi ülkedir?

Belirtilen ve özellikleri verilen ülke Fransa'dır.

4. KEİ'nin (Karadeniz Ekonomik İşbirliği) kuruluş amaçlarını yazınız.

Karadeniz Havzasındaki ülkelerin arasında siyasi, teknolojik, kültürel, ekonomik vb alanlarda işbirliğinin sağlanması temel hedeflerdendir.

5. D-8 ülkelerini yazınız.

Türkiye
İran
Pakistan
Bangladeş
Malezya
Endonezyo
Mısır
Nijerya

FAZ 18

ETKİNLİK

1. Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerleri uygun kelimelerle tamamlayınız.

- Termik** santrallerde kullanılan kömürün yanması sonucu havaya karışan kül, toz ve karbondioksit hava kirliliğini artırmaktadır.
- Petrol taşımada en çok **deniz** yolu kullanılmaktadır.
- Nükleer** santrallerde enerji üretimi sırasında oluşan atıklar radyoaktif maddeler içerdiği için çevresel kirliliğe neden olmaktadır.
- Hidroelektrik** santrallerdeki durgun sular birçok hastalığın mikrobunun kolayca üremesine neden olur.
- Fosil yakıtların** kullanımının artmasıyla atmosfere salınan karbon miktarının artması küresel ısınmayı artırmaktadır.

2. Küresel ısınmanın sonuçlarını maddeler halinde yazınız.

- Bitki ve hayvan türlerinin yok olması
- Buzulların erimesi
- Kıyıların su altında kalması
- Salgın hastalıklar, ölümler, göçler

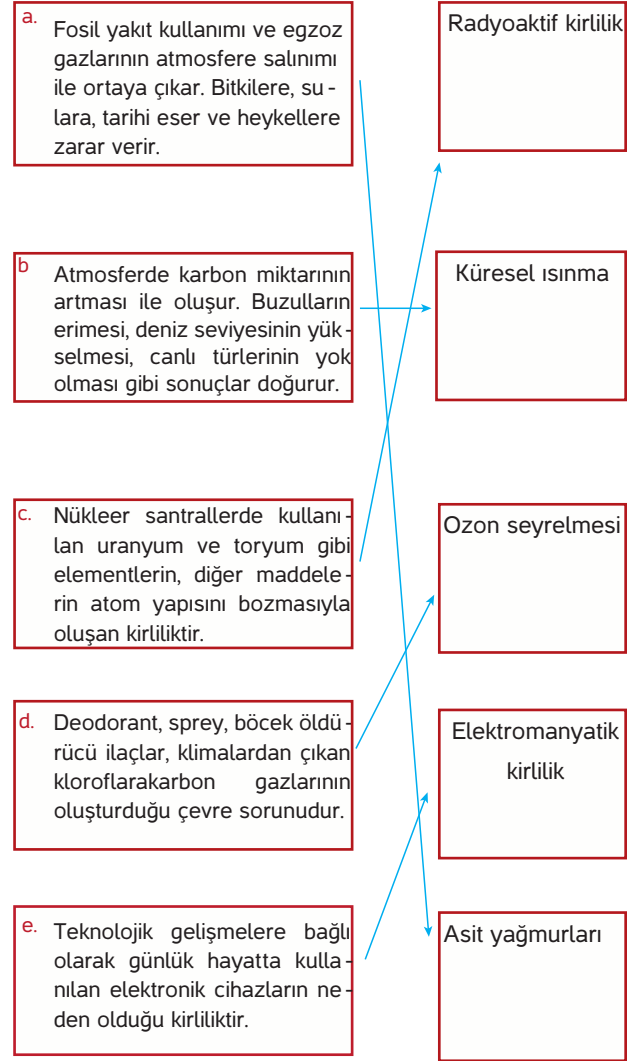
3. Londra tipi hava kirlenmesi ile Los Angeles tipi hava kirlenmesi kısaca açıklayınız.

Londra tipi hava kirlenmesinde sanayi atıkları, Los Angeles tipi hava kirlenmesinde ise daha çok taşıtların neden olduğu kirlilik daha etkilidir.

4. Günümüzün en çok kullanılan enerji kaynağı petrolün başlıca kullanım alanlarını yazınız.

- Enerji üretimi
- Ulaşım
- Plastik üretimi

5. Aşağıda verilen çevre sorunları veya kirlilik çeşitlerinin özellikleri ile karşısında verilen çevre sorunu veya kirlilik türünü eşleştiriniz.

FAZ 19

ETKİNLİK

1. Aşağıdaki enerji kaynaklarını tabloda uygun yere yazınız.

Tükenebilir	Yenilenebilir
Petrol	Jeotermal
Doğal gaz	Su gücü
Toryum	Rüzgâr
Kömür	Güneş enerjisi
Linyit	

2. Aşağıdaki boşluklara bulutların içinde verilenlerden uygun olanları yazınız.

- Sanayiye geçiş **buhar makinasının** icadı ile başlamıştır.
- Geniş tarım alanlarının kullanılmaya başlanması **traktör** ve **pulluk** icadı ile gerçekleşmiştir.
- Kömür ve demir kullanımının artması **buhar makinasının** icadı ile gerçekleşmiştir.
- Dizel motorlar ve gaz türbinleri ile elektrik enerjisi üretilmiş, böylece **petrol** ve **doğal gazın** önemi artmıştır.
- Akarsulardan hidroelektrik enerji üretilmesi **dinamonun** icadı ile gerçekleşmiştir.

CEVAP ANAHTARLARI

3. Barajlarla ilgili özelliklerle tabloda uygun olanı eşleştiriniz.

	Fayda	Zarar
Sel ve taşkınlardan koruma sağlar.	✓	
Göçlere neden olur.		✓
Tarihi ve kültürel değerler sular altında kalır.		✓
Hidroelektrik enerji üretilir.	✓	
Alüvyonların kıyadaki delta ovalarına ulaşımı engellenir.		✓
Ulaşım ve sportif faaliyetlere imkan sağlar.	✓	
Yılın her mevsiminde sudan yararlanma imkanı sağlar.	✓	
Tarım alanlarının bir kısmı sular altında kalır.		✓

4. Aşağıda elde edildiği kaynaklar verilen alternatif enerji kaynaklarının isimlerini yanındaki kutucuklara yazınız.

Uranyum ve toryum elementleri	Nükleer enerji
Atmosfer hareketi	Rüzgâr enerjisi
Okyanus ve denizler	Gelgit enerjisi
Akarsular	Hidroelektrik enerji
Biyolojik atıklar ve yağlar	Biyokütle enerjisi
Yer altından çıkan sıcak sular	Jeotermal enerji
Güneş	Güneş enerjisi

5. Günümüzde sınırlı kaynaklar ile sınırsız ihtiyaçlar arasında denge kurabilmek amacıyla kullanacağımız arazileri önceden plan ve proje kapsamında düzenlemeli yeni arazi planlaması yapmalıyız.

Buna göre arazi planlaması yapılırken aşağıdaki faktörlerden hangisi öncelikle göz önüne alınan etmenlerden değildir?

- A) Bitki örtüsü
- B) Su kaynakları
- C) Tarihi yapı
- D) Nüfusun yaş yapısı
- E) Yer altı kaynakları

Cevap D

FAZ 20

ETKİNLİK

1. Atık nedir, atıklardaki artış ne zaman gerçekleşmiştir yazınız.

Atık, herhangi bir faaliyet sonucu çevreye atılan veya bırakılan zararlı maddelere denir.

Sanayi Devrimi sonrası küreselleşen dünyada sanayileşme ve kentleşmenin etkisiyle kaynakların bilinçsizce kullanıldığı ve yaşanan tüketim neticesinde atıkların hat safhaya ulaştığı görülmektedir.

2. Katı atık nedir, katı atıkları oluştukları yere göre gruplandırınız.

Katı atıklar, genel anlamda çöp olarak nitelendirilmektedir. Bu atıklar; oluştukları yere göre gruplandırıldığında evsel, endüstriyel, tehlikeli, özel, tıbbi ve tarımsal atıklar ile bahçe, inşaat ve moloz atıkları şeklinde alt sınıflara ayrılabilir.

3. Katı atıkların imha edilmesinde nelere dikkat edilmeli kısaca açıklayınız.

Sızıntı suları ile depo gazının olumsuz etkilerinin kontrol altına alınabilmesi, çevre problemlerine karşı tedbir alınması ve depolamanın zemin üzerinde yapılması

4. Geri dönüşüm nedir, geri dönüşümün yararlarını yazınız.

Kaynakların çeşitli süreçlerden geçirilerek tekrar kullanılabilir hale getirilmesidir. Geri dönüşüm ile atıklar azalır, çevre ve doğal kaynaklar korunur.

5. Gaz atıkların yeryüzündeki etkileri nelerdir kısaca açıklayınız.

Hava, su ve toprak kirliliğini beraberinde getiren gaz atıklar, bazen sera etkisi ile küresel iklim değişikliğine neden olmaktadır. Sülfür gibi bazı gazlar da su buharı ile birleşerek asit yağışlarının oluşumunda önemli bir etkiye sahiptir.

6. Sanayi tesislerinden arıtılmadan ve soğutulmadan tekrar sulara bırakılan sıvı atıklar ne gibi sonuçlar ortaya çıkarır, açıklayınız.

Kirli sular, bırakıldıkları suların kimyasal özelliğini bozarak canlıların ölümüne ve çevre kirliliği gibi birçok olumsuz duruma yol açar.

7. Geri dönüşüm uygulamasında atıkların tekrar geri dönüştürülmesinde en önemli basamak hangisidir, açıklayınız.

İlk basamak olan kaynakların ilk aşamada kaynağında sınıflamasının yapılmasıdır.

8. Kullanım dışı kalan atık malzemelerin çeşitli aşamalardan geçtikten sonra tekrar kullanım sürecine sokulmasına geri dönüşüm denir.

Buna göre, aşağıdakilerden hangisinin geri dönüşümünün yapılacağı söylenemez?

- A) Cam B) Plastik C) Kağıt
D) Demir E) Petrol

Cevap E

9. Deniz kıyılarında yeraltı sularının aşırı kullanımı sonucunda deniz suları, yer altı suyu katmanlarına karışmakta ve bu tuzlu sular, tatlı yeraltı sularını kullanılmaz hale getirmektedir.

Buna göre, ülkelerin coğrafi konumları düşünüldüğünde aşağıdaki ülkelerden hangisinde bu tür çevre sorununun görülmesi beklenemez?

- A) Mısır B) Meksika C) İsviçre
D) Türkiye E) Brezilya

Cevap C